

Igen tisztelt Miniszter Úr!

Kedves Barátom!

Mindenekelőtt örömmel üdvözöllek abból az alkalomból, hogy átvette a külügyek vezetését. Ilyen hosszú interregnum után már nagy szükség volt arra, hogy a külügyminisztérium végre erős kezekbe kerüljön. Nem is az volt a baj tulajdonképpen, hogy a miniszteri szék nem volt betöltve, hanem inkább az, hogy a felszabadulás óta a magyar külpolitika irányítása nem volt megfelelő kezekben. Sajnos Gyöngyösi egy, a Horthy nyomdokaiban haladó irányzatot vett fel, és ennek az irányzatnak legsúlyosabb megnyilatkozása nagyszámú disszidenciában mutatkozott meg. Még most is nehéz a koalíciós érdekek kielégítése mellett mégis erőteljes külpolitikai irányt venni.

Előre kell bocsátanom, hogy ebben a levelemben nincs szándékomban Neked tanácsokat adni vagy akár befolyásolni, csupán saját nézeteimet és elképzeléseimet adom elő. Véleményem szerint bizonyos takarékosági irányzatnak kell mutatkoznia, és ez főképpen abban nyilvánulhatna meg, hogy a követségek számát csökkentenők. Feltétlenül szükség van a követségekre Moszkvában, Londonban, Párizsban, Washingtonban, Bernben, Rómában és a szomszéd államokban Prágában, Bukarestben, Varsóban, Belgrádban és Bécsben. Ellenben nincs szükség arra, hogy a skandináv államokban, Törökországban, Dél-Amerikában, Egyiptomban követségeink legyenek, ezeken a helyeken tökéletesen megfelelne egy-egy konzul és kereskedelmi attasé. Brüsszelt és Hágát Párizshoz vagy Londonhoz lehetne csatolni.

Tudom, hogy otthon sokaknak az a véleményük - még legközelebbi barátainak is -, hogy a külpolitika nem fontos, mert hiszen a nyolc és fél milliós Magyarország képviselői édeskeveset tudnak változtatni a világ folyásán. Én ezt a nézetet nem osztom. Igaz, elismerem, hogy a nagy amerikai-orosz párbajba nem sok beleszólásunk lehet, de ez nem jelenti azt, hogy teljesen ki kell kapcsolódnunk a külpolitikából. Pl. szükségünk van arra, hogy külföldi követségeink értékes információkkal szolgáljanak, de nem is ez a fontos. A fontos az, hogy kifelé, elsősorban szomszédaink és a nagyhatalmak felé is erőteljesen, félreérthetetlenül képviseljük az új magyar köztársaságot. Értésére kell adni a világnak, hogy 100%-osan szakítottunk nemcsak a Horthy-féle külpolitikai irányzattal, de még a Nagy Ferenc-Gyöngyösi-éra elgondolásaival is, és hogy a revíziós politika többé nem tér vissza.

Természetesen külpolitikánk csak akkor lehet sikeres, ha az ország gazdaságilag megerősödik. Ez viszont csak úgy lehetséges, ha minél gyorsabban - még ha fokozatosan történik is - konkrét politikát folytatunk a szomszéd államokkal és előkészítjük a dunai vámunió megteremtését. Az egykori revíziós politikának bel- és külpolitikailag is ez az egyetlen ellenszere. Nemcsak a tömegek előtt, de azok előtt is, akik emiatt velünk szemben bizalmatlansággal viseltetnek külföldön. A revizionizmussal átítatott magyar tömegek csak egy konkrét, megnyugtató dunai gondolatért adják oda cserébe illúzióikat. A nyolc és fél millió helyett 60 - Lengyelországgal együtt 90 - milliós néptömegek fognak együtt gazdálkodni, akkor ez az alakulat valóban komoly tényező lehet a dollárral szemben, és a dollárral felépített új, esetleg agresszív Németországgal szemben is megállhatja a helyét. Ezt a politikai vonalat a Szovjetunió bizonyára szívesen támogatja, hiszen politikailag is, gazdaságilag is egyaránt hasznát látná benne. Politikailag azért, mert népi demokráciák szövetekeznének, gazdaságilag azért, mert ez prosperitást teremtené Kelet-Európában.

Nekünk sikerült stabilizálni a forintunkat, de a végső reális alapját ennek a stabilizációnak még nem teremtettük meg, mert a komoly külkereskedelem csak most kezdődik.

Most, hogy mind erősebben jelentkezők a világpiacon, nem biztos, hogy a saját fedezetünk elegendő lesz, és éppen ezért gazdaságunk kiszélesítése, azaz a gazdasági határok kiszélesítése egyre fontosabbá válik. Nem kétséges, hogy mihelyt a forintot nemcsak a magyar nemzeti jövedelemben, hanem a többi államokban is fedezzük, ezzel a nyugat-európai és a tengerentúli piacokon is nagyobb bizalommal tekintenek felé. A dunai federációs törekvéseket bizonyára Angliában és Franciaországban is szívesen látják (eddig információim és beszélgetéseim is megerősítik ezt), mert hiszen ezek az országok, ha cikkcakkban is, de próbálnak függetlenségükért harcolni, legalábbis részben függetleníteni magukat az Egyesült Államoktól. Esetleg nehéz nekik ebben a pillanatban közvetlenül a Szovjetunióval erőteljes gazdasági kapcsolatokat kiépíteni, de esetleg egy ilyen nagyobb kelet-európai gazdasági alakulattal könnyebben bonyolíthatják le üzleteiket.

Elismerem, hogy ez még sok szempontból utópiának hangzik, de meggyőződésem, hogy az utópia hamarosan valósággá válik. A kényszer olyan nagy, hogy nem lehet kitérni előle. Ennek oka elsősorban a dollár hatalma ellen való védekezésben rejlik. Az utóbbi időben lényegesen megjavult a viszonyunk Csehszlovákiával is, bár még nem olyan, hogy viszonyunk elmélyítéséről lehetne beszélni. Éppen ezért a közeledést elsősorban Románia és Jugoszlávia felé kellene megkísérelni. A magyar 4 éves és a jugoszláv 5 éves tervek létezése önmagában nagy előnyt jelent, hiszen a két terv hamarosan, automatikusan szinkronizálható. A román stabilizációról még korai lenne véleményt mondani, nekünk legfőbb érdekünk, hogy a stabilizáció sikerüljön, és minden módon elő kell segíteni. Természetesen azt innen adatok hiányában nem tudom megmondani, hogy vámunió akár Romániával, akár Jugoszláviával mennyire lehetséges vagy sem. Éppen ezért ezzel kapcsolatban van egy elgondolásom. Létezik egy magyar–jugoszláv és egy magyar–román kulturális társaság, és bizonyára majd rövidesen megalakul a magyar–csehszlovák társaság. Ezen kulturális egyesületeknek keretén belül megalakulnának ún. gazdasági szakbizottságok, amelyek kormányuk hallgatóságos támogatása mellett kidolgoznák az egyesülésükhöz szükséges gazdasági, pénzügyi terveket, stabilizációt stb. Hangsúlyozom, hogy ezek nem lennének hivatalos szervek. Ha ezek egy bizonyos munkát már elvégeztek, kongresszust lehetne összehívni különböző fővárosokba, ahol aztán a munkáról beszámolnának, és ez a valamilyen formában összeülő kongresszus azután már érintkezésbe lépne az egyes hivatalos kormányzervekkel. Amikor a kongresszusra kerülne a sor, a dunai államok szövetkezését népszerűsíteni kellene. Meg kellene kedveltetni a gondolatot, hogy a magyar népi tömegek a „Nem, nem soha” helyett valami konkrét, reális és igazabb jelszó után igazodhassanak. Ezzel a politika a parlamenti couloir-club¹ politikából történelmi távlatú politikává alakulhatna át és sokkal nagyobb mértékben fejlődhetne tovább.

Mondanom sem kell, hogy mindezt az oroszokkal együtt, sőt az ő hallgatóságos támogatásukkal kellene kiépíteni. Miután az a vélemény, hogy 5 év előtt semmi esetre sem kerül sor háborúra, még ha a legrosszabbra kerül is a sor, megfelelő idő áll a rendelkezésre. Qui habet tempus habet vitam,² és éppen a dunai federáció megteremtésével lehet kikerülni a háborút. Hogy ez mennyire így van, arra mi sem jellemzőbb, hogy Jefferson Caffery amerikai nagykövet rendkívül idegesnek mutatkozott, amikor a dunai államok szövetkezésének gondolatát felvettem előtte. Szerinte ez csak az oroszokon segítene (és ebben bizonyos szempontból igaza volt), azaz annyira megerősítené a kelet-európai tervgazdálkodást, hogy már nehezen lehetne agresszíven fellépni ellene. Nemcsak azért, mert ez politikai erősödést jelent, hanem elsősorban azért, mert prosperitást és bizonyos vonzerőt gyakorol Nyugat-Európára is.

Nagyon szeretném és értékelném, ha fenti reflexióimat válasza méltatná. Egyébként elgondolásaimat máris átbeszéltem néhány szomszéd országbeli diplomatával és

politikussal, elsősorban Titóval, mikor meglátogattam, valamint az itteni lengyel, román, csehszlovák követekkel, akik mind rokonszenvvel fogadták. Sajnos, Nosek csehszlovák követ eléggé zárkózott volt, de hiszen ez magában véve nem jelent semmit, mert Clementis, Gottwald, Ripka, Fierlinger, Masaryk és maga Beneš is ismerik elgondolásait. Tudom, hogy a kicseréléssel kapcsolatban még sok nehézség van, de ezeket is át lehet majd hidalni.

Jelentéseimet már bizonyára olvastad. A legkülönbözőbb emberekkel érintkezem és igyekszem minél hasznosabb információkat beszerezni. Az olasz-francia vámunió megvalósulóban van. A belga-holland-luxemburgi vámunió már létezik. Nem adok 12 hónapot, és sikerülni fog Antwerpentől Brindisiig egy nagy közös vámterületet létesíteni, újabb figyelmeztető arra, hogy nekünk is sietnünk kell. *Periculum in mora*.³ Ne felejtjük el, hogy a vámunió belpolitikai szempontból is óriási jelentőségű, és Groza és Tito megerősítése is érdekünk, mert ez visszahat a magyar fejlődésre is. Ugyanezt áll Gottwaldékra és Masarykra is, különösen a szlovákkérdéssel kapcsolatban. Ha karácsonyra pár napra hazautazom, odafelé vagy visszajövet Prágán keresztül visz az utam.

Válaszodat várva, maradok szívélyes üdvözlettel:

PIL 704. f. vegyes (másolat)

¹ Folyosó (francia).

² Aki időt nyer, életet nyer. (latin)

³ A késlekedésben van a veszély. (latin)

335. KÁROLYI MIHÁLY MOLNÁR ERIKHEZ

(Párizs, 1947. október 4.)

Tárgy: Magyar-francia kulturális egyezmény

Hivatkozással Miniszter Úr fenti számú rendeletére, jelentem, hogy a magyar-francia kulturális egyezmény szövegtervezetét és a hozzátartozó javaslatok (annexe) szövegét kézhez vettem és alapos tanulmányozás tárgyává tettem. Véleményem szerint a szöveg a jelen formában teljesen megfelelő, és kétségtelenül hasznos kerete lesz a magyar-francia kulturális kapcsolatok kiépítésének.

Csupán egyetlenegy pontnál javasolok némi módosítást, és ez sem magára az egyezménytervezetre, hanem annak mellékletére vonatkozik. A melléklet (javaslatok: annexe) 13. pontja ugyanis ígéretet tartalmaz arra nézve, hogy mindkét szerződő kormány örködni fog afelett, hogy az iskolákban használatos tankönyvek ne tartalmazzanak a másik országra vonatkozó tévedést vagy egyoldalúságot. Javasolom itt egy mondat beszúrását, amely a következőképpen szólna:

„Ebből a célból mindkét szerződő kormány tanulmányozni fogja azokat a megjegyzéseket és javaslatokat, amelyeket a vegyesbizottság neki esetről esetre tenni fog az ilyen tévedések vagy egyoldalúságok helyreigazítása céljából.”

Fenti mondat beszúrását azért tartom szükségesnek, mert sajnos a francia iskolákban használatos tankönyvek még ma is igen sok ferdtést tartalmaznak Magyarországgal kapcsolatban, és éppen ezért szükségesnek látszik egy procedúra megjelölése, amely procedúra segítségével ezek a tévedések a jövőben kiküszöbölhetőek lesznek.

Információim szerint a francia külügyminisztérium kulturális osztálya eme beszúrás ellen nem emel kifogást.